

Európska svadba

Neodmysliteľnou súčasťou života každého človeka je minulosť. Tak to vnímam ja. Lenže čo je pre nás mladých minulosť, to bola pre našich starých a prastarých rodičov prítomnosť, ktorú prežívali. Už len samotné spomínanie ich privádza do blaženého raja svojej mladosti.

Dnes sa práve chystám navštíviť prastarých rodičov. Starkú isto poteší moja spoločnosť, i keď jej hlavnou každodennou prácou je záhrada. Zabúcham na dvere a deväť ráz stlačím tlačidlo zvončeka, aby starká vedela, kto ide, keďže toto je náš signál. V jej srdečnom úsmeve som pobadala radosť, ale i prekvapenie. Moja stará mama nie je veľmi tichá, ale mne jej zhovorčivosť neprekáža. Uložila ma na svoj bacuľatý gauč a predomňa postavila šálku s čajom. Parilo sa z neho a ja som vdychovala príjemnú škoricovú vôňu. Starká si sadla oproti a položila ruky na hodvábnu sukňu. Všimla som si zaujímavú sponu v jej vlasoch. „Páči sa ti?“ zareagovala na môj obdivujúci pohľad. „Samozrejme“, odpovedala som a na chvíľu sa mi pohľad zastavil na strieborných vlasoch, kde-tu melírovaných tmavšími pramienkami. Starká vybrala sponu z vlasov, chvíľu ňou otáčala a vložila mi ju do strapatého zapleteného vrkoča. Rukou som prehmatávala jej obrysy. „Ďakujem, babi, je krásna!“ „Tá je moja svadobná.“ „Vážne?“ Ozdoba začínala byť ešte vzácnejšia. „Moja svadba bola taká... zvláštna.“ To už starká začína spomínať a rozprávať.

„Keď som bola mladá a krásna ako ty, všetci mládenci sa okolo mňa krútili. Ale ja som rada videla len tvojho deduška, hoci bol Poliak. Prišiel na pytačky a nevedel ani jedno slovenské slovo. Akí sme len boli zamilovaní! Vtedy bola taká jemná móda s rastlinnými motívami – secesia, nový, netradičný štýl, ktorý priniesol do módy blúzky a sukne. Nosili sa predĺžené blúzy i pásy na šatách.

Moje svadobné šaty boli zo svetlozelenej jemnej kvetinkovej látky. Na hlave som mala maličký vkusný klobúčik s kytičkou kvetov. Jemné topánočky s hrubšími opätkami a remienkom okolo členka, nylónové pančuchy, bledofialová kytička v ruke, krehučky rukavice s čipkovým vzorom.

Aj dedo bol fešák. Až na to, že sa v svojom goralskom odeve k mojej secesii vôbec nehodil. Prišiel na svadbu v kožených krpcoch, vo vyšívanej košeli so širokými ľanovými rukávami, na ktorej sa vynímal hrubý vybijaný kožený opasok s kovovými sponami. Pod pásom mal schované vrecúško na peniaze a tabak. Vlnené nohavice boli vyšívane krížikovým vzorom. Už mu chýbala iba valaška. Ešte pred svadbou mi dal do vlasov kúsok rozmarínu, to bola taká povera, že dievča s rozmarínom bude v manželstve šťastné. Priniesol mi aj goralský svadobný háčkovaný čepiec oblemovaný paličkovanou čipkou. Na ten som sa už nedala nahovoriť, hodil by sa na hladký účes, nie na moje starostlivo upravené lokne.

Svadba to bola veselá, pestráááá... Slováci sa zabávali s Poliakmi, Maďarmi,

Čechmi, Rusmi, dokonca docestoval i dedkov kamarát z Talianska. Môj najnovší módny štýl zanikol medzi toľkými pestrými odevmi a krojmi. Všetci sme spolu tancovali, dobre sa zabávali a cítili spolupatričnosť. I keď sme nevedeli jazyky, ľahko sme sa dorozumievali očami a gestami. Na niektorých mužoch sa blyšťali vojenské uniformy, čierne klobúky lietali po sále, dlhé sukne rozvírovali dobrú náladu, smiech a spev. To boli časy! Mladosť je krásna!“ Týmto babička ukončila svoje spomínanie.

Bola som zaujatá témou jej rozprávania, ale čas bežal a tmavozelené kukučkové hodiny ma upozorňovali, že je čas na odchod. Vstala som z vŕzgajúceho gauča, ktorý mi pripomínal sladké rané detstvo, prichytávala si lesknúcu sa sponu a s blýskavým pohľadom v očiach opúšťala mojich drahých prastarých rodičov. Dedko mi odpovedal na môj pozdrav, samozrejme, po slovensky, lebo starkin jazyk sa už dávno naučil. Ešte raz som im zakývala a bežala domov.

Cestou som premýšľala nad tým, aké by to bolo pekné, keby si ľudia rozumeli, mali sa radi, boli k sebe tolerantní, láskaví a pozorní tak ako na svadbe mojich prastarých rodičov.

Kristína Valachová

Literárnej práci bola v obvodnom kole súťaže udelená cena.

Patríme sem, sme tu doma

Európska únia je jedna veľká spoločná, pestrá záhrada národov. Každý tu má svoje územie, svoj dom. Nemci obývajú obrovskú vilu a za jazierkom vlastní Malta malý domček. Niekde sme tam aj my Slováci či ďalšie štáty európskeho kontinentu, ktoré sa dobrovoľne pripojili k ostatným a dohodli sa na spoločnom poriadku. Spolu sa staráme o svoje oplotenie a chránime areál pred škodcami. A keďže sú na svete aj iné záhrady, spolupracujeme s nimi a navzájom sa radíme, ako tú svoju ochrániť pred zlými záhradníkmi.

Prenesme sa do histórie našej pôdy. Prvými jej rodičmi boli Gréci. Dali Európe dobré meno i aké-také hranice. O zjednotenie Európy sa o mnoho rokov neskôr usiloval neúspešne Napoleon, neskôr Hitler, ktorý od roku 1939 sníval a hovoril o „európskom dome“, potom o „novej Európe“. Jeho predstavy aj činy však boli neprijateľné, nepriniesli nič

pozitívne. Namiesto zjednotenia Európu rozbil vo vojne. A práve toto jeho neľútostné vyčíňanie ukázalo Európanom, že sa musia spojiť, aby sa už nikdy také hrôzy nemohli opakovať. Ďalšiu vojnu by Európa sotva prežila.

Jedným z prvých, ktorý pochopil nevyhnutnosť európskej spolupráce, bol sir Winston Churchill, vtedajší britský predseda vlády. Tá by zabránila ďalším sporom a bitkám medzi národmi. Bol otcom geniálnej myšlienky. Navrhol vytvoriť „Spojené štáty európske“. Škoda, že všetko zostalo iba pri myšlienke. Prevratným sa stal rok 1950. Vtedy dňa 9. mája, ktorý je dodnes známy aj ako Deň Európy, Francúz Robert Schuman podľa plánu Jeanna Monneta založil Európske spoločenstvo uhlia a ocele. Stalo sa predchodcom dnešnej EÚ. Tento pán je považovaný za jedného zo zakladajúcich otcov zjednotenej Európy. Postupne sa k zakladajúcim bratom vo Francúzsku, v Nemecku, Taliansku, Belgicku, Holandsku, Luxemburgsku pridávali ďalšie štáty.

Európska únia vznikla 1. novembra 1993. Odvtedy pribúdajú do tejto spoločnej, pestrej záhrady národov ďalšie domy, ďalší záhradníci, ďalšie spoločenstvá ľudí so svojou históriou i kultúrou. Náš domček sa tam ocitol v roku 2004.

Spoločne vytvárame obrovskú jednotnú a silnú kolóniu ľudstva.

Všetko najlepšie do budúcnosti, stará a dobrá Európa!

Eliška Bakalárová

EÚ – pre a proti

Rok 2004 sa stal pre nás Slovákov významným a zapísal sa hrubými písmenami do našej histórie. Stali sme sa členmi Európskej únie – veľkého mnohonárodného zväzku v rámci Európy. Či to bol dobrý krok nášho národa, to sa ešte teraz posúdiť nedá, čas všetko ukáže, ale až neskôr. Osobne si myslím, že tak ako všetko na svete i tento náš krok má svoje výhody aj nevýhody.

Jednou z obrovských výhod je otvorenie hraníc a voľný pohyb ľudí v štátoch Únie. Už nemusíme čakať v nekonečných radoch, kým sa dostaneme do rúk nekompromisných colníkov, ktorí si nás „podržia“ koľko chcú, kým nám milostivo dovoľia opustiť naše územie a vstúpiť do „iného“ sveta. A tak keď si aj náhodou zabudneme cestovný pas, nemusíme sa vracieť späť, ale bez obáv môžeme pokračovať v ceste.

Myslím si, že kladom EÚ je aj to, že finančne pomáha krajinám, ktoré sa ocitli z akýchkoľvek dôvodov v núdzi. Nie je to tak dávno, čo sa Grécko dostalo na pokraj bankrotu, a ostatní členovia mu podali pomocnú ruku. Verím, že európske spoločenstvo by pomohlo i nám, keby sme sa zrazu dostali do podobnej zúfalej situácie.

Podobnú pomoc by sme očakávali i v prípade, keby na nás zaútočil nejaký nepriateľ zvonka a vyvolal vojnový konflikt.

A v čom vidím negatíva? Sú podľa mňa v tom, že Európsky parlament velí všetkým krajinám, prikazuje, dovoľí-nedovoľí dýchať, hodnotí, kritizuje, do všetkého sa mieša, nariaďuje, čo ktorá krajina môže i nemôže robiť. Cítiť v tom určitú zviazanosť.

Mnoho financií, ktorých, žiaľ, nemáme nazvyš, nás stoja produkty dovážané z rôznych častí EÚ, dokonca i také, čo by sme si boli schopní vyrobiť, vypestovať a dochovať u nás doma. Tým by sme ušetrili veľa finančných prostriedkov a užívali by sme si domácu kvalitu.

Je veľa rôznych oblastí, ktoré by sa dali rozoberať a stáli by za zmienku v pozitívnom i negatívnom slova zmysle. Veľmi veľa.

Podľa toho, čo sa mi dostáva do vedomia z médií, čo počúvam doma, z rozprávania a hodnotenia mojich známych a priateľov, snažím sa zorientovať v tejto pestrej spleti názorov a vytvoriť si svoj vlastný názor.

A keďže som optimistka, napriek týmto informáciám vidím budúcnosť EÚ v ružových farbách. Verím, že po niekoľkých rokoch a začiatkových ťažkostiach sa toto veľké spoločenstvo stane prosperujúcim a blahobytným mnohonárodným celkom.

Terézia Kopencová

Osobnosti, ktoré stáli pri zrode EÚ

Už po ukončení prvej svetovej vojny, ktorá mala katastrofické následky, sa niektorí politici snažili presadiť myšlienku jednotnej Európy ako spôsobu udržania trvalého svetového mieru.

Jedným z nich bol Robert Schuman. Tento pán je považovaný za jedného z otcov európskej integrácie. Pôvodným povoláním bol právnik, potom sa stal štátnikom. V rokoch 1948 až 1952 bol francúzskym ministrom zahraničia. Narodil sa v Luxembursku. Spolu s Jeanom Monnetom vypracoval slávny Schumanov plán, ktorý predstavil verejnosti 9. mája 1950. Tento deň je dnes považovaný za okamžik zrodu Európskej únie. V pláne Schuman navrhol spoločnú kontrolu nad produkciou uhlia a ocele, ktoré predstavujú najdôležitejšiu surovinu pre zbrojný priemysel. Základnou myšlienkou bolo, že pokiaľ nebude produkcia uhlia a ocele kontrolovaná jednotlivými štátmi, nebudú tieto štáty schopné viesť vojnu.

Druhý veľký muž Jean Monnet, francúzsky ekonomický poradca a politik zasvätil celý svoj život úsiliu o európsku integráciu. Ako predný poradca francúzskej vlády bol hlavným inšpirátorom Schumanovho plánu z 9. mája 1950, ktorý viedol k vytvoreniu Európskeho spoločenstva.

Bývalý armádny dôstojník, vojnový spravodajca a britský premiér sir Winston Churchill – tretí dôležitý aktér ako jeden z prvých vyzýval k vytvoreniu „Spojených štátov európskych“. Po skúsenostiach z druhej svetovej vojny bol presvedčený, že jedine zjednotená Európa môže zaručiť mier.

Štvrtý muž – Konrad Adenauer podobne ako mnoho ďalších politikov jeho generácie si už tiež po prvej svetovej vojne uvedomil, že trvalého mieru sa dá dosiahnuť jedine zjednotením Európy. Bol prvý kancelár Spolkovej republiky Nemecko, ktorý stál na čele nového sformovaného štátu v rokoch 1949-1963. Jadrom Adenauerovej zahraničnej politiky bolo uzmierenie s Francúzskom. Spoločne s francúzskym prezidentom Charlesom de Gaullem dosiahli obrat v dejinách – v roku 1963 podpísali

ešte nedávno zaprisahaní nepriatel'ia Nemecko a Francúzsko zmluvu o priatel'stve, ktorá sa stala jedným z míľnikov európskej integrácie.

Alcide de Gasperi, piaty muž, od roku 1945 až do roku 1953 utváral vo funkcii premiéra alebo ministra zahraničných vecí domácu i zahraničnú politiku povojnového Talianska. Podporoval tiež Schumanov plán na založenie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele a podieľal sa na rozvoji myšlienky spoločnej európskej obrannej politiky.

Paul Henri Spaak, pán číslo šesť, po oslobodení Belgicka bol ministrom zahraničia a premiérom. Už počas druhej svetovej vojny formuloval plány na zlúčenie zemí Beneluxu a hneď po vojne presadzoval zjednotenie Európy. Podporoval Európske spoločenstvo uhlia a ocele i Európskeho obranného spoločenstva.

Siedmy muž Walter Hallstein bol nemecký politik a právnik. Za druhej svetovej vojny bol v americkom zajatí. Po vojne sa stal poradcom Konrada Adenauera v zahraničnej politike, 1958–1967 bol prvým predsedom Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

Taliansky politik Altiero Spinelli, pán číslo osem, bol jedným z otcov Európskej únie. Bol to predovšetkým on, kto stál za úplným návrhom zmluvy o vytvorení federálnej Európskej únie predloženým Európskym parlamentom. Tento návrh bol v roku 1984 v parlamente schválený drvivou väčšinou a bol významným zdrojom inšpirácie pre posilňovanie zmlúv v 80. a 90. rokoch.

Toto sú najväčšie osobnosti, ktoré mnohí považujú za hlavných architektov európskej integrácie v období po druhej svetovej vojne.

Osobnosti, ktoré stali pri formovaní a zrode zjednotenej Európy a základní zakladatelia Európskej únie.

Šimon Varga